

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA POLITICĂ**APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ SUB CONDUCEREA D-lor****C. G. DISSESCU****V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, C. MEITANI,
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY****SILIU RĂDULESCU**
PRIM-REDACTOR**REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA**
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3**B. P. RĂDULESCU**
REDACTOR-ADMINISTRATOR**Neolog.— Toma Stelian.****Jurisprudența Română.—** *Inalta Curte de Casație și Justiție, secția II, Poprire.* — Casațiune. — Efecte. — Valoare nominală.

(Ioniță Dumitrescu cu Alex. Manole).

Curtea de Apel din Iași, secția I. — Vânzare comercială. — Execuție forțată. — Vânzare coactivă. — Termen esențial.

(Iacob Braunstein cu Petru N. Grigoriu și altu).

C. Hamangiu.— *Recenzii.* — *Cărți noue.*

TOMA STELIAN

Un nume care a însemnat o personalitate și o valoare a dispărut din lumea justiției.

Moartea lui Toma Stelian a împuținat numărul celor câțiva cari mai sunt în viață din pleiada strălucită de juriști care a făcut gloria baroului și a tribunei române.

Profesor, avocat, om politic, în toate îndeletnicirile în care s'a desfășurat activitatea sa intelectuală, Toma Stelian a fost un om superior care s'a remarcat prin un mare talent și o vastă cultură.

El și-a început cariera profesorală la Iași, în anul 1886, când a ocupat prin concurs catedra de drept comercial la Universitatea ieșană. Materia ce era chemat să profeseze era puțin apreciată pe atunci, el i-a dat lustru și amploare, ridicând-o la înălțimea unei specialități frumoase și atrăgătoare. Avea în acest domeniu o pregătire magistrală. Teza sa de doctorat, o monografie asupra *Falimentului*, fusese premiată și reținută de Facultatea din Paris.

Transferat în București la 1887, a ocupat catedra similară devenită vacantă în urma retragerii d-lui Iacob Negruzzi pentru limită de vârstă. Aci a fost sediul activității sale profesionale până în ultimul timp.

La cursul profesorului Stelian, sala era neîncăpătoare pentru mulțimea de studenți ce se înghesuiau să asculte prelegerile eminentului maestru și să-și îmbogățească cultura juridică cu cunoștințe nouă și variate.

Ca avocat, la bară, era un atlet al cuvântului. Pledoariile sale rivalizau prin eleganța formei și soliditatea argumentațiunii. Dialectica lui era clară, precisă și convingătoare. Imprecinatul care avea norocul să-l aibă de partea sa, era întotdeauna sigur de câștig. La această faimă a contribuit și obișnuința sa de a-și alege procesele și a nu se însărcina cu cauze pe care le considera nedrepte și de nesuștinut.

Fire rezervată și puțin comunicativă, el nu se complăcea în cercuri largi; i se părea că familiaritatea blesează respectul. De aceea când acum câțiva timp fusese ales decan de corpul avocaților din Ilfov, ca semn de deferență pentru prestigiul ce avea în mediul confrăților, el n'a stat multă vreme în această demnitate și după câteva ședințe ce a prezidat și-a trimis demisiunea.

S'ar părea un paradox, dar acest om cu maniere alese, cu ținută impecabilă, și cu aparență de aristocrat, avea totuși sentimente democratice, era prieten al poporului și sprijinitor al clasei țărănești.

În această latură a temperamentului și convingerilor sale s'a manifestat cu ocaziunea unei efemere activități ministeriale.

În adevăr, la 1907, curând după potolirea răscălelor țărănești, Toma Stelian devenind ministru al justiției, apare însuflețit de o mare grijă față de neajunsurile de care suferea țărănimea și de greutatea pentru dânsa de a-și dobândi dreptatea. Gândul lui cel d'întâiu a fost să ducă dreptatea la sate, scutind populațiunea rurală de greutatea și cheltuielile unor drumuri la reședințe. În acest scop a întocmit legea judecătorilor de ocoale din 1908, menită a pune cât se poate justiția la îndemâna justițiabililor, cu alte cuvinte a introduce la sate o justiție expeditivă, imparțială și puțin costisitoare.

Privită din acest punct de vedere legea din 1908 merita aprobarea tuturor. Ea însă a fost criticată cu asprime și unele inovații ce introduseseră — judecătorul ambulant și judecătorul unic — suprimate ulterior. Această din urmă instituțiune a reînviat în noua lege a accelerării judecăților și Toma Ste-

lian a avut mulțumirea de a vedea înainte de a închide ochii, opera sa repusă în vigoare în ciuda relor prevestiri ce i s'au pus înainte când a legiferat.

Cariera politică a lui Toma Stelian a fost presărată de nedreptăți și decepțiuni. Desamăgit că nu a putut pune în serviciul țării toată comoara de idei ce o inteligență așa de bine înzestrată era în stare să conceapă, s'a retras în timpul din urmă cu totul din atmosfera arzătoare a acțiunii, pentru a se izola într'o singurătate meditativă din care nu eșea decât în rarile ocazii când i se prezinta o cauză mare de pledat la bară.

Minat de o boală care nu iartă s'a stins în vârstă de 65 de ani. Moartea lui este o mare pierdere pentru țară și pentru lumea justiției.

R.

JURISPRUDENȚA ROMANĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA II

Audiența de la 24 Octombrie 1924

Președintele D-lui Oscar N. Nicolescu, Președinte

Ioniță Dumitrescu cu Alex. Manole

POPRIRE. — MATERIE CIVILĂ. — CAUȚIUNE. — DACĂ POATE FI DEPUȘĂ NUMAI ÎN NUMERAR SAU ȘI ÎN EFECTE PUBLICE. — VALOARE NOMINALĂ. — RAȚIUNE. — (ART. 455 ȘI 551 PROC. CIV.; ART. 4 LEGEA DIN 9 MARTIE 1912 PENTRU TRANSF. RENTEI AMORTIBILE 4% ÎN RENTĂ PERPETUĂ; ART. 51 LEGEA CREDITULUI FUNCİAR RURAL).

În tăcerea art. 455 pr. civ. asupra naturii cauțiunii ce creditorul popritor este îndatorat să depună pentru încuviințarea cererii sale, textul enunțat trebuie interpretat în sensul legilor speciale din 9 Martie 1912 pentru transformarea rentei amortibile în rentă perpetuă și aceia a Creditului funciar rural, adică garanția poate fi depusă nu numai în numerar, dar și în efecte de Stat sau de ale instituțiilor publice asimilate Statului, pe valoarea lor nominală iar nu pe cursul zilei, întrucât zisele legi au un caracter de ordine publică și anume de a se evita deprecierea efectelor statului sau instituțiilor garantate de dânsul.

Ast-fel fiind, bine a fost încuviințată poprirea din speță, pe baza unei cauțiuni de jumătate din valoarea litigiului, depusă în efecte publice pe valoarea nominală.

No. 449.— Respins recursul făcut de către Ioniță Dumitrescu în contra deciziei cu No. 89/924 a Curței de Apel din Galați S. II în proces cu Alex. Manole.

S'au ascultat D-nii avocați Aurel Iliescu pentru recurent și Leonte Moldoveanu pentru intimat.

Curtea:

Asupra motivului de casare:

«Curtea de Apel a violat dispozițiunile art. 455 din proc. civilă când a găsit că poprirea a fost bine înființată pe o cauțiune fixată de Tribunal în bonuri, iar nu în numerar sau în bonuri calculate după cursul zilei.

«Art. 455 alin. b. este categoric, căci cere ca odată cu cererea de poprire și dovada de intentarea unei acțiuni să dea și o cauțiune de jumătate din valoarea reclamațiunii.

«Prin cuvintele jumătate din valoarea reclamației se înțelege că partea trebuie să depună cauțiunea în numerar sau chiar în bonuri, însă după cursul zilei, căci altfel cauțiunea nu mai corespunde textului, valoarea nominată a bonurilor fiind mult mai scăzută în raport cu valoarea reală a bonurilor».

Având în vedere decizia Curței de Apel din Galați supusă recursului, din care rezultă că Alexandru Manole intentând acțiune în daune pentru suma de 3.000.000 lei proprietarului său Ioniță Dumitrescu, a cerut președintelui Trib. Brăila încuviințarea unei popriri în mâinele sale proprii, pe orice sumă de bani ce ar avea de dat lui Ioniță Dumitrescu ca chirie atât pe trecut cu începere de la câștiul de 1 Noembrie 1923, cât și pe viitor pentru moara ce ține cu chirie, până la concurența sumei de 3.000.000 lei; că președintele Tribunalului Brăila a încuviințat poprirea prin ordonanța No. 988 din 14 Februarie 1924, pe baza acțiunii în daune intentată și a unei cauțiuni de un milion cinci sute mii lei, depusă în scrisuri funciare urbane și rurale; că, în contra acestei ordonanțe, Ioniță Dumitrescu a făcut contestațiune pe motiv că cauțiunea trebuia depusă în numerar și în orice caz, dacă se putea depune și în efecte, ele trebuiau să fie primite, nu pe valoarea nominală, ci pe aceia a cursului zilei, așa că această cauțiune nu reprezintă jumătate din suma pretinsă prin acțiunea de fond; că atât Tribunalul de Brăila s. I-a, prin sentința No. 60/924, cât și Curtea de Apel din Galați, prin decizia ce este supusă recursului, au decis că creditorul urmăritor poate depune cauțiunea și în efecte publice pe valoarea lor nominală și în, consecință, au respins ca neîntemeiată contestațiunea.

Considerând că, după art. 455 alin. b. proc. civilă, creditorii a căror creanță nu este constatată prin act scris, au dreptul să proprească sumele datorite debitorului lor, ca și creditorii cu act scris; fiind

însă îndatorați ca, odată cu dovada de intentarea acțiunii, să dea o cauțiune de jumătate din valoarea reclamațiunii.

Considerând că dacă acest text de lege fixează cauțiunea ce creditorul popritor este dator să depună, el nu prevede însă dacă cauțiunea trebuie depusă în numerar sau dacă poate fi depusă și în efecte publice.

Considerând că art. 4 al. legii din 9 Martie 1912 pentru transformarea rentei amortibilă 4 % în rentă perpetuă, prevede că titlurile de rentă se vor primi drept garanție pe valoarea lor nominală la toate casele publice și instanțele administrative și judecătorești, iar art. 51 din legea Creditului Funciar și 127 din statutele respective prevăd că scrisurile funciare vor fi primite ca garanție în aceleași condițiuni în care sunt primite efectele Statului;

Considerând că, în tăcerea art. 455 proc. civ. asupra naturei cauțiunii, textul trebuie interpretat în sensul legilor speciale de mai sus și anume că garanția poate fi depusă nu numai în numerar, dar și în efecte de Stat sau în efecte ale unor instituțiuni asimilate de lege cu ale statului; interpretare în favoarea căreia se poate trage un argument și din dispozițiunea art. 551 Cod. proc. civile. În adevăr, acest articol prevede că prețul adjudecării poate fi depus în mod provizoriu și în efecte de ale Statului sau garantate de Stat; ori, dacă legiuitorul permite depunerea de efecte publice pentru însăși plata prețului, cu atât mai mare cuvânt trebuie admisă aceeași soluțiune când este vorba de a garanta o simplă creanță eventuală ce ar isvoră din daune ce s'ar cauza aceluia ce suferă praprirea;

Considerând că, din moment ce efectele publice pot fi depuse drept cauțiune, ele trebuiesc primite pe valoarea lor nominală, iar nu pe cursul zilei, astfel cum prevăd legile care le-a creiat, și numai în cazul unei dispozițiuni contrarii a legii, cum este aceea din art. 551 proc. civ. trebuiesc primite pe cursul zilei.

Considerând că rațiunea legii care a edictat primirea efectelor publice pe valoarea nominală, fiind de a nu deprecia aceste efecte, ceea ce ar fi în detrimentul Creditului public, urmează că ea se aplică deopotrivă atât în raporturile dintre particulari și autoritatea publică cât și în raporturile dintre particulari, cum ar fi cazul unei părți litigante obligată a depune cauțiune pentru garantarea intereselor celeilalte părți; că dar este fără temei susținerea recurentului că legea din 9 Martie 1912 ar fi aplicabilă numai garanțiilor cerute particularilor de diversele autorități publice.

Considerând de asemenea că este fără temeiu obiecțiunea că din cauza cursului scăzut al efectelor, debitorul urmărit n'ar fi suficient garantat contra

pagubelor eventuale ce i-ar cauza praprirea făcută de un creditor de rea credință, care ar intentă o acțiune temerară, deoarece ori care ar fi interesul debitorului urmărit, interesul particular al acestuia trebuie că cedeze în fața dispozițiilor din legile speciale de mai sus care au un caracter de ordine publică, și în fața interesului general de a nu se deprecia efectele publice ale statului sau ale instituțiunii garantate de Stat: că prin urmare, Curtea de apel n'a violat dispozițiunile art. 455 alin. b, proc. civilă, când a decis că creditorul urmăritor A. Manole poate depune cauțiunea și în efecte de ale creditului funciar pe valoarea lor nominală și în consecință bine a validat praprirea încuviințată prin ordonanța prezidențială No. 988 din 1924 a Tribunalului Brăila secțiunea I-a; că recursul este dar neîntemeiat și cată să fie respins.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN IAȘI S. I.

Audiența de la 7 Martie 1924

Președenția D-lui D. Volanschi, Prim-Președinte

Iacob Braunstein cu Petru M. Grigoriu și Iosif Munteanu

VÂNZARE COMERCIALĂ.— EXECUȚIE FORȚATĂ.— CONDIȚIUNI.— ART. 67, 68 ȘI 69 C. COMERCIAL.
VÂNZARE COACTIVĂ.— TERMEN ESENȚIAL.— EXPIRAREA LUI.— NOTIFICARE.— ART. 67, 68 ȘI 69 C. COM.
TERMEN ESENȚIAL.— OBLIGAȚIUNI.— CÂND EXISTA UN ASTFEL DE TERMEN.— ART. 67, 68 ȘI 69 C. COM.

1) Pentru ca într'un contract de vânzare comercială, una din părțile contractante să poată proceda la execuția forțată în virtutea art. 68 c. com. trebuie ca ea să-și fi executat efectiv obligațiunea sa, sau ca cealaltă parte, comunicându-i refuzul de a executa contractul, să o fi dispensat implicit de aceasta.

2) Când termenul stipulat într'un asemenea contract de vânzare este esențial operațiunii, cel ce voaște executarea, trebuie potrivit art. 69 c. com. să dea aviz celeilalte părți în cele 24 de ore de la expirarea termenului, astfel că în lipsa unui asemenea aviz, partea perde dreptul de a mai cere execuțiunea coactivă și i rămâne numai dreptul de a cere rezoluțiunea de drept, sau rezoluțiunea judecătorească, după cum și-a executat sau nu oferta prestațiunii sale, conform art. 67 c. com.

3) Termenul este esențial, când el dă con-

tractului rațiunea sa de a fi, precum în stipulațiunile asupra diferențelor, sau când din natura însăși a afacerii, rezultă că părțile au voit ca contractul să fie ori executat în termenul convenit, ori alt-fel să nu mai fie executat.

No. 19.— Admis apelul făcut de Iacob Brunstein în contra sentinței cu No. 49 din 27 Octombrie 1921, a Tribunalului Bacău S. II. în proces cu Petre Grigoriu și Iosif Munteanu.

S'au ascultat D-nii avocați L. Pilat pentru apelant și N. Ionescu pentru intimăți.

Curtea,

Având în vedere apelul făcut de Iacob Braunstein în contra sentinței comerciale No. 49 din 27 Octombrie 1921 a Tribunalului Bacău s. II prin care i s'a respins ca nefondată acțiunea intentată în contra lui Petru M. Grigoriu și Iosif P. Munteanu, pentru rezilierea contractului de vindere-cumpărare a 15—17 vagoane porumb, restituirea sumelor deținute de numiții și daune, și admitându-se cererea reconvențională făcută de aceștia din urmă în contra sa, este obligat a plăti suma de 804 lei 22 bani, plus 200 lei cheltueli de judecată.

Având în vedere desbaterile urmate în cauză, concluziunile orale și scrise ale reprezentanților părților, actele și lucrările din dosar, din care în fapt se constată următoarele: (Urmează expunerea faptelor).

Având în vedere că fiind deci, în speță, o convenție de vânzare de mărfuri, cu termen de executare convenit pentru ambele părți, urma ca ele să-și execute obligațiunile respective la termenul, la locul, și în condițiunile stipulate; adică, cumpărătorul să depună în mâinile vânzătorilor, în prealabil sumele convenite pentru taxele vamale de export, în aur, cum și să facă plata prețului porumbului la primirea documentelor de încărcare și expedierea vagoanelor din stațiunile indicate; iar vânzătorii să predeie, sau să ofere predarea mărfurilor vândute, în termenul, la locul și în condițiunile convenite prin chitanța dela 18 Aprilie 1915, ce constată convenția părților:

Că însă, întru cât și una și alta dintre părțile contractante susțin, că ceialaltă parte nu și-a executat obligațiunile respective conform contractului și anume că vânzătorii n'au predat și nici n'au oferit predarea vagoanelor de porumb în termenul și la locul convenit, iar vânzătorii susțin că cumpărătorul a refuzat primirea mărfurilor, ce i se oferise, urmează a se examina care dintre părți a fost fidelă execuțiunii contractului și deci care este în culpă și prin consecință, dacă rezilierea contractului s'a operat de plin drept, ori urmează a se pronunța de justiție, cum și dacă execuțiunea coactivă făcută

de intimăți s'a îndeplinit în condițiunile legii, spre a-și produce efectele sale;

Având în vedere că legiuitorul comercial, în vederea punctualității și a rapidității afacerilor comerciale, a acordat prin dispozițiunile art. 67, 68 și 69 cod. com. atât vânzătorului cât și cumpărătorului — dar numai aceluia care este fidel execuțiunii contractului, — facultatea de a obține rezoluțiunea forțată a contractului;

Că, conform art. 67 c. com. pentru ca rezoluțiunea vânzării să aibă loc de drept trebuie ca contractul să conție un singur termen pentru predarea mărfurilor și pentru plata prețului, că înainte de expirarea termenului una din părți să fi făcut celeilalte oferta prestațiunii sale și ca în acest timp să nu fi avut loc nici livrarea, nici plata;

Că, prin urmare, trebuie ca până la expirarea termenului convenit de părți pentru execuțiunea contractului, partea care vrea să dobândească rezoluțiunea de drept, să ofere predarea mărfurilor, sau plata prețului, în condițiunile stipulate;

Că, deci, în afară de aceste condițiuni, rezilierea nu se produce de drept, ci trebuie să se ceară și să se pronunțe de justiție conform art. 67 al. 1 c. com. și 1020, 1021 c. civ.;

Având în vedere că potrivit dispozițiunilor art. 68 c. com. execuțiunea coactivă are de scop principal de a da curs contractului, de a-i menține puterea și efectele sale, dându-i fără întârziere contractantului punctual, mărfurile sau prețul de care are nevoie, făcându-l să ajungă în mod practic și sigur la evaluarea și executarea daunelor ce ar pretinde;

Că, dacă cumpărătorul nu-și îndeplinește obligația sa, vânzătorul are facultatea de a depune lucrul vândut la o casă acreditată de comerț, sau de a-l vinde pe socoteala cumpărătorului; iar dacă neexecutarea provine din partea vânzătorului, cumpărătorul are dreptul a face să i se cumpere lucrul de către oficiul public însărcinat cu asemenea acte;

Că, însă, este neapărat necesar, ca acela ce procedează la execuțiunea forțată, să-și fi executat efectiv obligația sa, sau ca ceialaltă parte, comunicându-i refuzul de a executa contractul, să-l fi dispensat implicit de aceasta;

Având în vedere că conform art. 69 c. com. când termenul stipulat într'un asemenea contract de vânzare este esențial operațiunii, cel ce voiește executarea, trebuie să deie aviz celeilalte părți în cele 24 de ore dela expirarea termenului;

Că, termenul este considerat ca esențial, când el dă contractului rațiunea sa de a fi, ca în stipulațiunile asupra diferențelor, sau când din natura însăși a afacerii rezultă, că părțile au voit ca con-

tractul să fie executat în termenul convenit, sau altfel să nu mai fie executat;

Că, în asemenea caz, vânzarea are a se face în termen de 2 zile după expirarea termenului de aviz;

Că, însă, în lipsa avizului prevăzut de art. 69 c. com. partea pierde dreptul de a cere execuțiunea coactivă, și-i rămâne dreptul de a cere rezoluțiunea de drept, sau rezoluția judecătorească, după cum și-a executat sau nu oferta prestațiunii sale, conform art. 67 c. com.;

Având în vedere că, în speță, cumpărătorul Iacob Braunstein, după cum am arătat mai sus, și-a îndeplinit obligațiunile sale și anume a numărat în mânele vânzătorilor pe lângă arvuna de 5000 lei, sumele de: 25.000 lei la 19 Aprilie 1915, și 19.000 lei la 26 Aprilie, în comptul prețului porumbului; cum și sumele de: 5007 lei 0.5% în aur la 21 Aprilie și 3675 franci aur la 26 Aprilie în comptul taxelor vamale de export și apoi suma de 3669 lei 50% în aur, la 8 Mai 1915, pentru complectarea taxelor vamale cuvenite pentru ultimele 10 vagoane porumb ce urmau a se preda în aceeași zi în stația Zorleni;

Că, totuși, vânzătorii, după cum am arătat, n'au predat efectiv, în termenul convenit, decât 73.500 kgr. adică 7 vagoane 3500 kgr. porumb în stația Ghidigeni;

Că, însă, ei pretind că au mai oferit predarea a 6 vagoane porumb în ziua de 9 Mai 1915, prin oferta duplicatelor de încărcare și expedierea din alte stațiuni, cu destinația Palanca, a 6 vagoane porumb și că cumpărătorul Braunstein refuzând primirea lor, este el în culpă de neexecutarea contractului;

Având în vedere că prin expresiunea „termenul de încărcare a mărfurilor“, convenit de părți dela 21 Aprilie până la 5 Mai 1915, și apoi prelungit de cumpărător, prin scrisoare recomandată notificată vânzătorilor, până la 9 Mai 1915, se înțelege termenul de predare;

Că acest termen, după cum rezultă din convenția părților și scopul urmărit de cumpărător, care era acela de a specula asupra diferențelor de preț ce se ofereau atunci pentru cerealele ce se exportau, este esențial și fiind stipulat în favoarea cumpărătorului este peremptoriu pentru vânzători;

Având în vedere că, conform contractului, vânzătorii trebuiau să predeie, sau să ofere predarea întregii cantități de marfă ce vânduse, înăuntrul termenului, deci până la 9 Mai 1915, în condițiunile și la locul stipulat în contract;

Că, ei fiind obligați a preda 15—17 vagoane porumb, urmează a se interpreta convenția în favoarea lor, fiind debitori în ce privește predarea, adică a ține seamă de obligația minimă de 15 vagoane, nu de cea maximă de 17 vagoane;

Că, însă, spre a putea susține cu temei că și-au executat obligația lor și spre a fi exonerati de orice răspundere trebuiau să ofere, în termen, predarea întregii cantități de opt vagoane, adică diferența dintre numărul de 7 vagoane predate în termen și 15 vagoane cât era obligația lor minimă, ceiace n'au făcut;

Că dacă, prin urmare, din depunerile martorilor audiați în cauză și din scrisorile schimbate între părți, rezultă că vânzătorii au oferit în ziua de 9 Mai 1915, cumpărătorului fractele de încărcarea a 6 vagoane porumb, expediate din alte stații decât gara Zorleni, spre Palanca, prin aceasta nu și-au îndeplinit obligația lor, căci ei n'au predat, sau oferit predarea întregii cantități de marfă ce mai datorau și nici nu s'au conformat contractului în ce privește locul și condițiunile stipulate în ce privește predarea;

Că, deci, cumpărătorul Iacob Braunstein nu este în culpă, că a refuzat primirea acestor 6 vagoane de porumb, refuzul său fiind din contra în totul justificat;

Având în vedere că forța majoră invocată de intimati și rezultând din faptul, că în zilele de 5—9 Mai 1915 stațiunile c. f. r. ar fi avut ordine, să suspende încărcările de mărfuri, nu-i exonerează pe vânzători de răspunderea neexecutării contractului, de oarece ei ar fi putut invocea forța majoră rezultată din aceste dispozițiuni ale organelor c. f. r. numai dacă ar fi făcut dovada, că au avut transportată și gata de a fi încărcată în vagoane întreaga cantitate de porumb, ce mai aveau de predat conform contractului, în stația Zorleni. Înainte de expirarea termenului de predare, ceiace n'au făcut;

Având în vedere că, deși este constatat că intimati nu și-au îndeplinit la termen obligația lor de predarea porumbului vândut, în condițiunile stipulate prin convenție, totuși întrucât nici apelantul I. Braunstein n'a oferit plata prețului în întregime în condițiunile cerute de art. 67 c. com. rezoluțiunea contractului nu s'a operat de plin drept;

Că, însă, fiind constatat, că apelantul I. Braunstein și-a îndeplinit obligațiunile sale conform convențiunei, achitând la timp taxele vamale de export pentru întreaga cantitate de 17 vagoane porumb ce urma să i se predeie de către intimati până în ziua de 9 Mai 1915, iar aceștia nu și-au executat obligația lor de a preda restul de vagoane de porumb, sau de a oferi predarea lor, în termenul convenit, este în drept a cere să se pronunțe rezilierea contractului în favoarea sa, conform dispozițiunilor art. 67 al. 1 cod. com. și 1020, 1021 c. civ. condiția rezoluției fiind totdeauna subînțeleasă în contractele

sinalagmatică, când una din părți nu-și îndeplinește obligația sa;

Că, deci, admitând rezoluțiunea contractului după cererea apelantului, urmează ca intimații Petru M. Grigoriu și Iosif Munteanu să fie obligați a-i restitui lui Braunștein sumele ce mai dețin în contul porumbului nepredat la termen și anume: suma de 3751 lei avansată în aur pentru plata taxelor vamale de export și 17.495 lei avansați asupra prețului porumbului; sume ce nu se contestă că s'au primit și se dețin de către intimați din această afacere;

Având în vedere că în ce privește cererea de a obliga pe intimați la plata sumei de 10.000 lei, cu titlu de daune, rezultate din neexecutarea integrală a contractului, urmează a se respinge, de oarece pe de-o parte, cumpărătorul a convenit, că în caz de nepredare a mărfurilor în termenul stipulat să renunțe la cumpăratură și să ceară restituirea banilor avansați, fără a fi vreo pretențiune reciprocă, deci s'a renunțat expres la daune din neexecutarea la termen a contractului; iar pe de altă parte, nici nu se probează prin nimic, că în fapt, i s'a cauzat cumpărătorului vreo daună din neexecutarea integrală a contractului a cărei reziliere o cere;

Având în vedere că de asemenea și cererea de a fi obligați intimații la plata sumei de 3500 lei, daune rezultate din faptul, că în cele 7 vagoane porumb, ce s'a predat și primit, s'ar fi introdus marfă stricată, urmează a se respinge, de oarece nu s'a făcut nici o dovadă, că parte din porumbul predat ar fi fost deteriorat și în ce cantități; iar pe de altă parte, conform art. 70 c. com. cumpărătorul era dator să denunțe vânzătorilor viciile aparente în termen de două zile dela primirea mărfurilor, ceiace n'a făcut, așa că potrivit alineatului 3 al citatului articol nu mai poate fi primit a reclama ceva pentru viciile ce pretinde că prezenta parte din porumbul predat, ceiace se putea constata chiar în momentul primirii;

Având în vedere că în ce privește execuțiunea coactivă, ce intimații pretind că erau în drept a exercita în contra cumpărătorului, întrucât este constat, că termenul de predare a întregii cantități de porumb vândută este un termen esențial și a fost stipulat în favoarea cumpărătorului și întru cât intimații-vânzători, nu numai că nu și-au executat efectiv obligația lor de predare, în termenul convenit, adică până la 9 Mai 1915, dar n'au dat cumpărătorului nici avizul cerut de art. 69 c. com. în termen de 24 de ore dela expirarea termenului de predare, este evident că nu erau în condițiunile legii spre a face o asemenea execuțiune;

Că, chiar dacă termenul de 9 Mai 1915, fixat pen-

tru predarea porumbului vândut n'ar fi esențial și deci n'ar fi fost nevoie de avizul cerut de art. 69 c. com. încă, de oarece vânzătorii n'au oferit predarea porumbului, ce mai datorau conform contractului, înainte de expirarea lui, spre a putea apoi cere și executa vânzarea forțată a porumbului oferit de ei și refuzat de cumpărător, ci abia la 3-4 August 1915, când acțiunea pentru rezilierea contractului de vânzare era în curs de judecată, au oferit verbal cumpărătorului predarea a 10 vagoane porumb, a căror primire cu drept cuvânt acesta a refuzat-o și apoi a procedat la vânzare în contul cumpărătorului, o asemenea execuțiune este în tot cazul tardivă și rezultatele ei nu pot privi pe cumpărător;

Că, deci, cererea reconvențională este în totul neîntemeiată.

Pentru aceste motive, redactate de d. Consilier Ciprian Scripcă, admite apelul.

Semnați: *D. Volanschi, C. A. Gorgos, C. Macri, M. Haralamb, C. Scripcă.*

RECENZII. CĂRȚI NOI

De l'Influence de l'Erreur sur la responsabilité pénale, de Ion Rădulescu, Doctor în științele juridice și diplomat în științele penale de la Facultatea de drept din Paris.

(Librairie „Vie Universitaire“, 1924).

Importanta lucrare ce ne-am propus a examina, tratează una din problemele cele mai delicate ale doctrinei dreptului penal.

Autorul unui fapt pledează inocența sau buna sa credință, invocând lipsa intențiunii criminale. Victima a unei ignoranțe sau a unei erori asupra dispozițiunii ce prohibă actul săvârșit sau asupra faptelor materiale constitutive ale infracțiunii sau a circumstanțelor ce o însoțesc, el reclamă absoluțiunea. Care e influența acestei erori asupra responsabilității penale? Iată obiectul acestei interesante lucrări. Dreptul penal pozitiv, luând drept criteriu efectele eroarei, distinge după cum se poartă asupra dreptului sau asupra faptului. Inexcuzabilă în primul caz, eroarea constituie o cauză de iresponsabilitate sau de scuză în al doilea caz.

Distincțiunea între eroarea de drept și eroarea de fapt, de origină romană, este acceptată și astăzi în materie penală, dar abandonată în materie civilă. În materie civilă ambele erori viciază consimțământul și prin aceasta merită protecțiunea legii. În materie penală, o asemenea protecțiune, acordată eroarei de fapt, este refuzată eroarei de drept.

Ignoranța și eroarea de drept.—«*Nemo jus ignorare censetur*», iată regula fundamentală care tranșează problema erorii de drept în materie penală. Această soluțiune acceptată pretutindeni și totdeauna, își găsește rațiunea de a fi în principiul de conservare ce se află la baza dispozițiilor imperative ce concurg la menținerea ordinii și a părării sociale. Atât eroarea cât și ignoranța de drept presupun buna credință a autorului, adică credința în legalitatea actului înfăptuit. Cunoșcând condițiunile de fapt ale acțiunii săvârșite, agentul ignorează caracterul ilicit al acestei acțiuni; sau cunoșcând dispozițiunea legii, el face o falsă aplicațiune a normei de drept față de un caz particular. Ignoranța este deci o lipsă complectă de cunoștință asupra existenței unei reguli penale, pe când eroarea este cunoștința inexactă a unei asemenea reguli. Atât una cât și cealaltă nu exercită nici o influență asupra responsabilității, fiind înlăturată de principiul rigid exprimat prin adagiul: *Nemo jus ignorare censetur*.

Origina acestui principiu se găsește în dreptul roman. Toată lumea trebuie să cunoască dreptul, iar acel ce-l ignorează nu poate fi scuzat, spuneau jurisconsulții. Cu timpul însă Romanii, cu spiritul lor practic, remarcară severitatea principiului, stabilind o distincțiune între dispozițiunile dreptului natural și dispozițiunile dreptului pozitiv. Ignoranța dreptului natural este inexcuzabilă față de toți. Ignoranța dreptului cu caracter civil poate constitui o scuză pentru anumite persoane: minori, femei, țărani și soldați, persoane ce nu au priceperea și experiența necesară pentru cunoașterea dreptului.

Dreptul barbar și vechiul drept continuă a face distincțiune între eroarea de fapt și eroarea de drept, iar dreptul intermediar transmite această distincțiune dreptului modern.

Criminaliștii s'au preocupat de problema erorii, și marea majoritate a autorilor, de acord cu jurisprudența, susțin că eroarea de drept nu poate constitui o cauză de neresponsabilitate sau de scuză. Aplicațiunea principiului în multiplele ipoteze ale practicei dă naștere însă la un oarecare desacord între autori. Principiul trebuie aplicat în mod absolut, sau cu anumite rezerve? Pe lângă motive de interes social, argumente de echitate și justiție fură invocate pentru a atenua intransigența și rigiditatea principiului. Autorii și-au dat seamă că în anumite cazuri ignoranța legii trebuie scuzată. Cari sunt însă aceste cazuri? Iată chestiunea asupra căreia opiniunile diferă. Unii penaliști nu admit excepțiuni de cât în cazuri cu totul particulare. Alții, făcând un pas mai departe,

propun o distincțiune între delictele de drept natural și delictele de drept pozitiv. Autorii vechi în special profesează această opiniune, sub influența dreptului roman. Dar marea majoritate a criminaliștilor moderni susține, afară de câteva restricțiuni, că eroarea sau ignoranța de drept nu pot să înlătore responsabilitatea penală. Printr'un studiu cronologic al doctrinei, autorul ajunge la aceste afirmațiuni.

Opiniunile marilor penaliști ai vechiului drept, ai dreptului intermediar și modern, sunt analizate. Din acest studiu se reliefează evoluția ce a urmat asupra aplicațiunii principiului stabilit de jurisconsulții romani. Vechiul drept, sub influența dreptului canonic, stabilește o distincțiune și mai accentuată între delictele de drept natural și de drept civil. În sec. XIX-lea însă, severitatea doctrinei se mărește. Eroarea poate fi scuzată nu din cauza stărei persoanei, ci din cauza anumitor circumstanțe cu totul excepționale cari fac invincibilă această eroare. Rațiunea principiului nu se mai sprijină pe presumpția că toată lumea cunoaște dreptul, ci pe motive de interes social.

Din totalitatea acestor opiniuni doctrinare, autorul formulează trei teorii, cari deși se înrudesesc, totuși prezintă distincțiuni de importanță deosebită din punct de vedere al practicei. După o primă teorie, foarte puțin susținută, ignoranța și eroarea suprimă culpabilitatea. După a doua teorie, ignoranța și eroarea nu pot constitui o cauză de neresponsabilitate sau de scuză. După a treia teorie, intermediară, trebuie distins între ignoranța dreptului natural și ignoranța dreptului pozitiv.

După acest studiu analitic, urmează un studiu de drept comparat, autorul relevând opiniunile mai de seamă ale doctrinei germane, engleze și italiene.

Printr'un studiu amănunțit al jurisprudenței franceze, autorul relevă consacrarea principiului absolut de către Curtea supremă, după care eroarea de drept nu poate fi scuzată. Nici o circumstanță particulară de natură a face imposibilă cunoașterea legii nu îndulcește severitatea sistemului jurisprudențial, criticat de doctrină.

Regula: *nemo jus ignorare censetur*, nu stabilește o prezumpție; ea impune o datorie ce incumbă tuturor indivizilor aflători pe teritoriul statului. Ea își găsește explicațiunea de a fi în motive practice și în condițiuni de utilitate și siguranță generală. Această regulă constituie complimentul indispensabil al oricărei legi represive. Fiecare individ având obligația de a cunoaște și a se conforma dispozițiilor penale, acel ce le ignorează se găsește în culpă prin însuși faptul că nu s'a

conformat acestei obligațiuni. Rigiditatea principiului trebuie însă atenuată în cazul când cunoașterea legii a fost imposibilă din cauze cu totul excepționale. În asemenea ipoteze, culpa ce rezultă din ignoranța legii este exclusă. Deci, ori de câte ori autorul actului incriminat a fost în imposibilitate completă de a cunoaște legea, dovedind această imposibilitate, culpabilitatea sa va fi înlăturată.

Ignoranța și eroarea de fapt poartă asupra faptelor materiale sau circumstanțelor ce le însoțesc. Legătura de cauzalitate reală între actul făptuit și efectul său nu corespunde cu legătura de la cauză la efect subiectivă. În cazul eroarei, agentul e sigur că asemenea consecință nu va avea loc, iar în cazul ignoranței, el nu bănuie că o consecință dăunătoare va interveni. În ambele ipoteze intențiunea este exclusă, iar nu voința. Prin excepție, sunt anume cazuri când eroarea de fapt înlătură însăși voința; în asemenea ipoteze ne aflăm în fața unui accident, a unei forțe majore rezultând dintr-o eroare invincibilă. Nu trebuie crezut că ignoranța sau eroarea de fapt exclud totdeauna imputabilitatea sau servesc de scuză. O asemenea formulă ar fi prea absolută și prin urmare falsă. Eroarea de fapt înlătură responsabilitatea când e esențială sau invincibilă. Ea constituie o scuză când legea cere cunoașterea anumitor elemente sau circumstanțe de fapt ce concurg la constituirea sau agravarea responsabilității. Această regulă nu se aplică atunci când eroarea rezultă dintr-o neglijență imputată agentului. Dacă prin o mai mare atenție sau observație agentul putea să evite eroarea, el e responsabil oricâte ori legea pedepsește simpla greșală. Iată de ce în această materie e foarte importantă distincțiunea între delictele intenționale și neintenționale. Eroarea fiind negarea însăși a intențiunii, delictul intențional nu poate fi contituit când e eroare. În cazul infracțiunii neintenționale, faptul va fi reprimat, căci eroarea însăși constituie culpa ce se impută agentului.

Problema eroarei de fapt este analizată în dreptul roman, în vechiul drept, în perioada dreptului intermediar ca și în dreptul modern.

Influența acestei erori asupra responsabilității penale comportă oarecari distincțiuni necesare. Când o asemenea eroare poartă asupra unui element esențial al delictului, trebuie deosebit după cum ea exclude ori ce culpă sau numai intențiunea sau după cum exclude elementul material al infracțiunii lăsând să subsiste intențiunea. Când eroarea exclude ori ce culpă, ea înlătură orice culpabilitate. În fața unei erori invincibile, faptul

material e considerat ca rezultatul unui caz fortuit. Când eroarea exclude numai intențiunea, ea nu suprimă delictul decât atunci când acest delict e intenționat. În fine, când eroarea exclude elementul material lăsând să subsiste intențiunea, autorii și jurisprudenta, făcând aplicațiunea teoretică a delictului imposibil, susțin că nu e nici un delict.

Adoptând soluțiunile școlii subiective, autorul susține că în asemenea caz responsabilitatea subsistă întrucât intențiunea criminală e manifestată prin acte materiale ce caracterizează tentativa criminală.

Când eroarea poartă asupra consecințelor delictului, autorul distinge după cum aceste cunoștințe sunt necesare, probabile sau improbabile. În primele două cazuri eroarea nu produce niciun efect din punct de vedere al responsabilității; ar fi o aplicațiune a teoriei dolului eventual. În ultimul caz, legea penală ține uneori seamă de eroarea comisă fără a adopta însă o soluție generală. În această ipoteză se simte necesitatea unei dispozițiuni generale ca și în ipoteza eroarei purtând asupra circumstanțelor accesorii ale delictului de natură agravantă, unde jurisprudența franceză ajunge la soluțiuni puțin echitabile și juste.

Când eroarea poartă asupra persoanei, subiect pasiv al delictului, autorul neagă orice influență pe care eroarea ar putea s'o aibă asupra responsabilității; e indiferent dacă ne aflăm în cazul unui *error in personae* sau *aberratio ictus*. În ambele ipoteze nu trebuie privită personalitatea victimei nici din punctul de vedere al premeditărei, nici al mandatului dat pentru comiterea delictului, nici al legitimei apărări sau al scuzei de provocare. Se va aplica pedeapsa astfel cum ar trebui fixată, dacă infracțiunea s'ar fi comis în prejudiciul persoanei contra căreia ea era îndreptată.

Acestea sunt, în liniamente generale, părerile emise de autor în studiul său atât de complex și de bine argumentat, asupra acestei delicate probleme de drept penal...

C. Hamangiu

Administrația revistei roagă pe d-nii abonați în întârziere a'i trimite cât mai neîntârziat costul abonamentului rămas neachitat.

Tabla de materii se trimete la cerere abonaților în curent cu plata abonamentului.